

Министерство образования Республики Беларусь

Учреждение образования
«Белорусский государственный педагогический университет
имени Максима Танка»

Исторический факультет

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНОГО ЗНАНИЯ

Материалы II Международной студенческой
научно-теоретической конференции

Минск, 18 апреля 2017 г.

Минск
РИВШ
2017

УДК 378(061.3)
ББК 74.58
А43

Печатается по решению Совета исторического факультета
Белорусского государственного педагогического университета

Рекомендовано
Советом
(протокол № от 201 г.)

Редакционная коллегия:

кандидат исторических наук доцент *А. В. Касович* (отв. ред.);
кандидат исторических наук доцент *С. П. Шуляк*;
кандидат исторических наук доцент *А. А. Корзюк*;
кандидат исторических наук доцент *А. Ф. Великий*

Рецензенты:

доктор исторических наук профессор *Н. М. Забавский*;
доктор исторических наук профессор *А. М. Лютый*

Актуальные проблемы социально-гуманитарного зна-
А43 ния: материалы II Междунар. студ. науч.-теорет. конф.,
Минск, 18 апр. 2017 г. / редкол.: А. В. Касович (отв. ред.)
[и др.]. – Минск : РИВШ, 2017. – 430 с.
ISBN 978-985-586-021-2.

В сборнике представлены материалы исследований молодых уче-
ных республиканских, россий-ских, казахских и украинских высших
учебных заведений, учащихся учреждений общего среднего образова-
ния, посвященные актуальным проблемам исторических, педагогиче-
ских и социально-гуманитарных научных дисциплин.

Адресуется преподавателям, магистрантам и студентам вузов.

УДК 378(061.3)
ББК 74.58

ISBN 978-985-586-021-2

© Оформление. ГУО «Республиканский
институт высшей школы», 2017

к приобретению собственной государственности. К числу объективных предпосылок относились национальные противоречия, которые затрагивали интересы коренного населения белорусско-литовских губерний: государственно-автономного обустройства в границах российской государственности.

К числу субъективных предпосылок относилась деятельность государственной власти, общественно-политических объединений, направленная на решение социальных противоречий. Национальный вопрос был в центре внимания органов власти, политических партий и общественных организаций, средствах массовой информации.

Літаратура

1. Гісторыя беларускай дзяржаўнасці ў к. XVIII – пач. XX ст.: у 2 кн. Кн. 1 / А. А. Каваленя [і інш.]; Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т гісторыі. – Мінск : Беларус. навука, 2011. – 584 с.
2. *Забайўскі, М. М.* Расійская Дзяржаўная дума ў лёсах Беларусі (1906–1917 гг.) / М. М. Забайўскі. – Мінск: Беларус. дзярж. пед. ун-т ім. М. Танка, 2008. – 267 с.
3. *Коришук, У. К.* Беларуская сацыялістычная грамада: стварэнне і дзейнасць / У. К. Коришук // Працы гістарычнага факультэта БДУ: зб. арт. / Бел. дзярж. ун-т.; рэдкал.: У. К. Коришук (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск, 2007. – С. 20–29.
4. *Лавринович, Д. С.* Деятельность общероссийских либеральных партий на территории Беларуси (1905–1918 гг.) / Д. С. Лавринович. – Могилев: Могил. гос. ун-т им. А. А. Кулешова, 2015. – 328 с.
5. *Смальянчук, А. Ф.* Паміж краёвацю і нацыянальнай ідэяй. Польскі рух на Беларускіх і літоўскіх землях. 1864 – люты 1917 г. / А. Ф. Смальянчук. – СПб.: Неўскі прасцяг, 2004. – 406 с.
6. *Унучак, А. У.* «Наша ніва» і беларускі нацыянальны рух (1906–1915 гг.) / А. У. Унучак. – Мінск : Беларуская навука, 2008. – 186 с.

ГІСТОРЫЯ І ДЗЕЙНАСЦЬ БІБЛІЯТЭКІ ІМЯ АДАМА МІЦКЕВІЧА ЯК ЧАСТКІ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНІЦКАГА ЦЭНТРА КАСЦЁЛА СВЯТОГА СЫМОНА І АЛЕНА

*А. В. Казароўец, 1 курс, гістарычны ф-т, БДПУ, Мінск
наук. кір. – М. М. Забайўскі, доктар гістарычных навук, прафесар, БДПУ*

Мінуе час, змяняюцца гарады, грамадства, людзі, навакольнае асяроддзе. Але ёсць рэчы, якія нават з цягам часу застаюцца нязменнымі. Да іх адносяцца і кнігі. І нават сёння, у час інфармацыйных тэхналогій, даступных кожнаму сродкаў масавай інфармацыі, кнігі адыгрываюць значную ролю у жыцці людзей. Своеасаблівым «мостам» паміж чалавекам і кнігай, зразумела, з'яўляецца бібліятэка.

Бібліятэка імя Адама Міцкевіча мае складаную і цікавую гісторыю. Яна звязана з гісторыяй самога касцёла. З 1902 г. існавала бібліятэка па-за межамі касцёла, незалежна ад яго, так званая «Міцкевічаўка». Яе заснавальнікамі былі: ксёндз Казімір Міхалкевіч, Юзаф Нарэйка, Юзаф Славінскі, Дора Кастравіцкая, Браніслава Равенская [3, с. 93]. Апошняя была членам аддзела Віленскага таварыства «Лабар» і кіравала нелегальнай школай. У яе доме быў схаваны кнігазбор створанай бібліятэкі, якая налічвала 100 тамоў. Далей бібліятэка была перанесена ў памяшканне касцёла. Сфармавалася кіраўніцтва: ксёндз Ян Крукоўскі быў главою загадчыкам бібліятэкі, Ядвіга Салтанова – сакратаром, а Равенская – бібліятэкарам [3, с. 93]. Кнігазбор вельмі ўзбагаціла Ядвіга Салтанова, ахвяраваўшы бібліятэцы каштоўныя кнігі. Праз некалькі год кнігазбор павялічыўся да 2 тысяч тамоў, а колькасць чытаючых узрасла да 70.

У складзе чырвонага касцёла бібліятэка дзейнічала да 1920 г. Але, у сувязі з палітычнымі абставінамі таго часу, кнігазбор установы было вырашана перавезці ў Беластоц з мэтай ратавання кніг ад знішчэння бальшавікамі [1, с. 142]. У 1998 годзе, у сувязі з 200-годдзем з Дня нараджэння Адама Міцкевіча, бібліятэка імя Адама Міцкевіча была адноўлена. Сустрэча па вяртанні кнігазбору назад да касцёла адбылася 30 студзеня, у Палацы шлюбам, што ў цэнтры Беластока. «Прэзідэнт Беластока Кшыштаф Юргель урачыста абвясціў прычыну святочнай сустрэчы: з нагоды юбілею славутага пісьменніка Адама Міцкевіча беластоцкая мэрэя даруе гораду Мінску, а менавіта Хрысціянскаму таварыству міласэрднасці, бібліятэку ў 6,5 тыс. экзэмпляраў. У сустрэчным слове ксёндз Уладзіслаў Завальнюк падкрэсліў, што ў 1908-1920 гг. у касцёле

св. Сымона і Алены дзейнічала бібліятэка імя Адама Міцкевіча, і атрыманы кнігазбор па праву гістарычнай пераемнасці мусіць называцца таксама бібліятэкай Адама Міцкевіча» [2, с. 10]. Арцыбіскуп Беластоцкай курыі адзначаў: «Прыйдзе час, калі людзі будуць адчуваць не толькі голад хлеба, але і голад духоўны. І, дзякуй Богу, мы маем чым яго задаволіць» [2, с. 10].

І сапраўды, ёсць чым: у цяперашні час бібліятэка мае багаты фонд, які налічвае больш за 45 тысяч кніг, палову якога складае літаратура на польскай мове. Другую частку фонда складае літаратура на беларускай, рускай, а таксама на ангельскай, нямецкай і французскай мовах. У фонд бібліятэкі ўваходзяць даведчаная, мастацкая, навукова-назвавальная і дзіцячая літаратура. Навуковымі накірункамі літаратуры фонда з'яўляюцца тэалогія, хрысціянства, каталіцтва, філасофія, псіхалогія, сацыяльныя, прыродазнаўчыя навукі, мовазнаўства, культура, мастацтва, геаграфія, краязнаўства, гісторыя і інш. Таксама ў бібліятэцы прадстаўлены збор кніг, прысвечаных жыццю і творчасці Адама Міцкевіча. Сабраны калекцыі кніг, перададзеных у дар: кнігі пробашча касцёла Уладзіслава Завальнюка, айца Уладыслава Чарняўскага, Алеса Траяноўскага, прафесара Адама Мальдзіса і інш. Аформлены полкі «Эпоха Эдварда Вайніловіча», прысвечаныя заснавальніку і фундатару касцёла. Бібліятэка рэгулярна папаўняецца кнігамі, перадаваемымі ў дар прыхаджанамі. Складзены фонд «Беларусістыка», які збірае выданні беларускіх аўтараў і выданні, якія тэматычна датычацца Беларусі. Перыёдака бібліятэкі налічвае 39 выданняў. У большасці гэта культурна-рэлігійныя і гістарычныя часопісы і газеты: «Голас душы» «Вера і жыццё», «Дыялог», «Ave Maria», «Наша вера», «Любіце друг друга» і іншыя [4, с. 47]. Дзесяць бібліятэка прапануе часопісы «Anioł», «Ruszczy Niepokalanej» і інш. Даведчаную фонд бібліятэкі складаюць энцыклапедыі, даведнікі, слоўнікі. Ядром гэтага фонду з'яўляюцца «Podręczna Encyklopedia Kościelna», «Świat i życie: zarys encyklopedyczny współczesnej wiedzy i kultury: w 4 t.», «Encyklopedia powszechna z ilustracjami i mapami» S. Orgelbranda w 18 t., «Католическая энциклопедия» [5, с. 38].

Сёння бібліятэка налічвае ўсяго 705 чытачоў. У іх лік можа ўвайсці кожны жадаючы. На тэрыторыі Беларусі пражываюць шмат палякаў і каталікоў і бібліятэка імя Адама Міцкевіча ўлічвае іх цікавасць да роднай мовы і гісторыі. Таксама бібліятэка карыстаецца попытам у тых, хто вывучае польскую мову. Бібліятэка мае слоўнікі, падручнікі па вывучэнню польскай мовы, польскую класічную і дзіцячую літаратуру. Яна задавальняе патрэбы розных пластоў насельніцтва: студэнтаў, служачых, рабочых, пенсіянераў – усіх, інтарэсы каго звязаны з пытаннямі духоўнага жыцця народа, тэалогіяй, каму цікава гісторыя рэлігіі, касцёла, гісторыя і культура Беларусі і Польшчы.

Літаратура

1. *Завальнюк, У. М.* Святы чырвоны касцёл : да стагоддзя касцёла Святога Сымона і Святой Алены / У. М. Завальнюк, А. Сакалоўская. – Мінск: Рым.-катал. парафія Св. Сымона і Св. Алены, 2015. – 362 с.
2. *Уладыкоўская-Канаплянік, Л.* Імпрэзы : Адраджэнне бібліятэкі / Л. Уладыкоўская-Канаплянік // Газ. літаратура і мастацтва. – 1998. – 6 лют. – С. 10.
3. *Zienkiewicz T.* Polskie życie literackie w Minsku w XIX i na początku XX wieku / T. Bialecka – PL: Wyzsza skola pedagogiczna, Olsztyn, 1997. – 225 с.
4. *Дзянісаў, У.* Касыцёл св. Сымона і св. Алены / У. Дзянісаў, З. Шыбека, Л. Канаплянік. – Мінск, 1996. – 52 с.
5. *Slizien, W.* Nowy kos'ciol w Minsku Litewskim / Slizien, W. – Wł.: Tygodnik Wilenski, 1911. – 74 с.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРАВОСЛАВНЫХ КУЛЬТОВЫХ СООРУЖЕНИЙ ГОРОДА МИНСКА В ГОДЫ СОВЕТСКОЙ ВЛАСТИ

*Е. В. Камыш, II «А», ГУО СШ № 154, г. Минска
С. В. Малиновская-Грек, учитель истории*

С момента установления советской власти на территории Беларуси положение конфессий в обществе коренным образом изменилось. Началась долгая конфронтация государства и церкви. Проблема использования христианских культовых сооружений Минска в годы советской власти не получила широкого распространения у исследователей, поэтому в данной статье предпринята попытка проследить судьбы православных храмов, существовавших в Минске до Октябрьской революции, как сохранившихся до наших дней, так и уничтоженных в советскую эпоху.